

B.A. Semester - 2 (CBCS) Examination
March/April- 2019 (Old Course)
SANSKRIT P4 HITOPADESH-MITRALABH(CORE)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧(અ) નીચેના ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો. (કોઈપણ બે) (૦૮)
- (૧) અથ તેન વ્યાધેન તણ્ડુલકણાન્ વિકીર્ય જાલં વિસ્તીર્ણમ્ સહ પ્રચ્છત્રો ભૂત્વો સ્થિતઃ। તસ્મિન્નેવ કાલે ચિત્રગ્રીવનામા કપોતરાજઃ સપરિવારોવિયતિવિસર્પ સ્તાંસ્તણ્ડુલકણાનવલોકયામાસ। તતઃ કપોતરાજ સ્તણ્ડુલકણલુબ્ધાન્કપોતાન્ પ્રત્યાહ - કુતોડત્ર વિર્જનવને તણ્ડુલકણાનાં સંભવઃ। તન્નિરુપ્યતાં તાવતઃ। ભદ્રમિદં ન પશ્યામિ। પ્રાયેણાનેન તણ્ડુલેકણલોભેનાસ્માભિરપિ તથા ભવિતવ્યમ્।
- (૨) અનુનાસ્ય સન્નિધાને પલાયિતુમક્ષમઃ। તદ્યથા ભવિતવ્યં તદ્ભવતુ। તાવદ્વિશ્વાસમુત્પાદ્યાસ્થ સમીપમુપગચ્છામિ। હ્યાલોપ્યોપસૃત્ય। બ્રવીત - આર્ય ત્વામભિવન્દે। મૃધો બ્રુતે દૂરમપસર। નો ચેવ્યન્તવ્યોડસ્મિ ગયા। માર્જારોડવદ્ શ્રુયતાં તાવદસ્મદ્વચનમ્। તતો યદ્યહં વધ્યસ્તદા હન્તવ્યઃ। યતઃ જાતિમાત્રેણ કિં કશ્ચિદ્યન્યતે પૂજ્યતે કવચિત્।
- વ્યવહારં પરિજ્ઞાય વધ્યઃ પૂજ્યોઽથવા ભવેત્॥
- (૩) તતો યદ્યદાદિશતિ મે પ્રાણેશ્વરસ્તદેવાહમવિચારિતં કરોમિ। દૂત્યોક્તમ્ - સત્યમેતત્। લાવણ્યવત્યુવાચ - ધ્રુવં સત્યમેતત્। તતો દુતિકયા ગત્વા તત્તત્સર્વં તુડગબલસ્થાગ્રે નિવેદિતમ્। તચ્છુત્વા તુડગબલોડબ્રવીત - સ્વાભાભિનિઽઽનીય સમર્થ યિતવ્યેતિ કથમેતચ્છક્યમ્। કુદુન્યાહ ઉપાયઃ ક્રિયતામ્। તથા ચોક્તમ્-
- ઉપાયેન હિ યચ્છક્યં ન તચ્છક્યં પરાક્રમૈઃ।
- શૃગાલેન હતો હસ્તી ગચ્છતા પડકવર્ત્મના॥
- પ્રશ્ન-૧(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભે સહિત સમજાવો. (૦૬)
- (૧) અહિંસા પરમો ધર્મઃ।
- (૨) ઉદારચરિતાનાં તુ વસુધૈવ કુટૂમ્બકમ્।
- (૩) અહો નિર્ધનતા સર્વાપદામાસ્પદમ્।
- (૪) પ્રકૃતિસિદ્ધમિદં હિ મહાત્મનામ્।
- પ્રશ્ન-૨ સાહિત્યકૃતિ તરીકે 'હિતોપદેશ' નું મૂલ્યાંકન કરો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૨ 'હિતોપદેશ' નું વિષયવસ્તુ અને સ્વરૂપ વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-૩ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૩ 'મિત્રલાભની કથાઓ આદર્શ મિત્રનું ચિત્ર રજૂ કરે છે.' - આ વિધાનનું સમર્થન કરો.
- પ્રશ્ન-૪ 'કથાસાહિત્ય ભારતીય સાહિત્યનો અમૂલ્ય વૈભવ છે.' - આ વિધાન ચર્ચો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૪ વ્યાધ્રપથિકયોઃ કથા (વાધ અને લોભી મુસાફરની) કથા અને તેનો બોધ જણાવો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- (૧) વિદ્યાપ્રશંસા।
- (૨) અતિથિનું મહત્વઃ
- (૩) ચિત્રગ્રીવકપોતયોઃ કથા।
- (૪) સુપુત્ર અને કુપુત્રઃ।
